

Realismen efter Waltz udvikling eller afvikling?

Wivel, Anders

Published in:
Politica - Tidsskrift for Politisk Videnskab

Publication date:
2002

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Wivel, A. (2002). Realismen efter Waltz: udvikling eller afvikling? *Politica - Tidsskrift for Politisk Videnskab*, 34(4), 431-448.

Anders Wivel

Realismen efter Waltz: udvikling eller afvikling?¹

Faget international politiks realistiske tradition er under forandring. Realismen forbindes normalt med Kenneth Waltz' neorealistiske teori, men i dag præges traditionen af nye, konkurrerende og tilsyneladende uforenelige perspektiver. Samtidig står neorealismen over for en række empiriske og teoretiske udfordringer. Realismen udvikler sig i lyset af disse udfordringer, idet de senere års systematiske diskussion af staternes typiske handlemåde i det internationale system har ført til nye indsigter om systemiske og indenrigspolitiske faktoreres betydning for udenrigspolitikken. Denne udvikling gør realismen til en mere anvendelsesorienteret udenrigspolitikteori, men indebærer samtidig nye metodiske udfordringer.

Realismen er udfordret. Traditionelt har realismen stået i centrum i studiet af international politik, men i de senere års debat levnes perspektivet mindre plads og møder voksende kritik. Realismen prægede store dele af forskningen i international politik under den Kolde Krig, især studiet af sikkerhed, og realister var centrale aktører i debatten mellem neorealister og neoliberale institutionalister i perioden 1985-95. Men realismen udgør ikke længere paradigmet, som alle må forholde sig til, end ikke i USA, hvor realismen ellers har været meget fremtrædende. Realismens amerikanske tidsskrifter *International Security* og *Security Studies* beskæftiger sig nu med de konstruktivistiske og liberale udfordringer af realismen.² Det er symptomatisk, at de bøger inden for de seneste fem år, der har formået at anspore til størst debat i disciplinen, er Alexander Wendts konstruktivistiske *Social Theory of International Politics* og Andrew Moravcsiks liberale *The Choice for Europe*.

Udfordringen angår navnlig neorealismen, som den blev formuleret af Kenneth Waltz i *Theory of International Politics* i 1979. Bogen har siden da været omdrejningspunktet for diskussioner af såvel international politiks natur som måden, vi studerer international politik på. Hvad angår international politiks natur, har de seneste 10-15 års udvikling i det internationale system udfordret realismen på mindst tre områder. For det første efterlod Sovjetunionens opløsning i 1991 USA som den eneste tilbageværende supermagt. Det udfordrer realismen, fordi realister fra Thomas Hobbes og Niccolò Machiavelli til E.H. Carr, Hans Morgenthau og Kenneth Waltz baserer deres teorier på den antagelse, at staterne vil søge at balancere den stærkeste magt. Magtbalancering er ifølge dem nøglen til statens overlevelse i et internationalt system, hvor ingen kan vide sig sikker på de andre aktørers næste træk (Rosecrance, 2001; Waltz, 1979). Verden efter 1991 er imidlertid ikke karakteriseret ved magtbalancering. Tværtimod samarbejder de fleste lande med USA. Ydermere omhandler den mest fremtrædende realistiske variant, Waltz' neorealistiske magtbalanceteori, kun internationale systemer med enten to eller flere end to stormagter. En verden med kun én supermagt, som stort set alle lande ønsker at samarbejde med, udgør derfor en stor udfordring for realismen.

For det andet førte den kolde krigs afslutning til en verdensorden, der forekommer at være i modstrid med realismens centrale teser. Den Kolde Krigs våbenkapløb og supermagtskonkurrence syntes med sit fokus på militære sikkerhedsspørgsmål og staternes kamp for overlevelse i et konfliktpræget internationalt system at bekræfte realismen. Men nu er store dele af det internationale system kendetegnet ved fravær af international konflikt samt vækst i antallet og betydningen af internationale organisationer. Den nye orden rokker ved den neorealistiske logik, der udelukker, at institutioner har selvstændig betydning (Mearsheimer, 1994/95).

For det tredje synes indenrigspolitiske faktorer i stigende grad at påvirke udenrigspolitikken. Efter den Kolde Krig er der blevet langt større spillerum for den enkelte stats udenrigspolitik end under bipolaritetens konstante supermagtskonfrontation. Det har medført, at staternes udenrigspolitik i dag er både mindre forudsigelig og mere forskelligartet end under den Kolde Krig. Denne udvikling sætter spørgsmålstegn ved neorealismens relevans, fordi teorien ved at henvise til det internationale systems struktur forklarer fællestrækkene i staternes handlingsmønstre, men afstår fra at sige noget om forskellene (Waltz, 1979: 122-123).

Samtidig har de senere års metodiske debat om studiet af international politik udfordret realismen. I løbet af 1980'erne udviklede debatten mellem de forskellige paradigmer om international politik sig til en epistemologisk debat om, hvordan vi studerer international politik (Wæver, 1997). Den centrale skillelinje mellem forskellige perspektiver blev på den baggrund ændret til en sontring mellem rationalisme og konstruktivisme (Katzenstein, Keohane og Krasner, 1999). Førhen gav realismen klare svar på spørgsmålet om international politiks natur, men nu kritiseres paradigmet for at være "faret vild" i den epistemologiske debat, fordi realisterne ikke kan samles om fælles svar på de videnskabsteoretiske spørgsmål (Guzzini, 1998: 210).³

Debatten om international politiks natur fortsætter imidlertid inden for de enkelte paradigmer.⁴ De interne paradigme-diskussioner har åbnet for anderledes nuancerede synspunkter på de enkelte paradigmers implikationer, men tillige gjort det sværere at fastlægge kernen i det enkelte paradigme. For den udenforstående kan realismen således synes eksploderet i stumper af små, meget indforståede og specialiserede debatter og skoler. Ud over klassisk realisme og neorealisme taler man om *strukturel realisme* (Buzan, Jones og Little, 1993), *neoklassisk realisme* (Rose, 1998), *postklassisk realisme* (Brooks, 1997), *defensiv og aggressiv realisme* (Snyder, 1991), *menneskelig natur-realisme* (Mearsheimer, 2001), *motiv-baseret realisme* (Kydd, 1997), *stats-centreret realisme* (Zakaria, 1998), *finkornet strukturel realisme* og *misperceptionel finkornet strukturel realisme* (Van Evera, 1999), *machiavellisk fundamentalisme*, *hobbesiansk strukturalisme* og *rousseausk konstitutionalisme* (Doyle, 1997) samt *specifik og generel realisme* (Rosecrance, 2001). For realister, der gerne betoner kontinuiteten af deres indsigter fra Thukydide over Machiavelli og Hobbes til Morgenthau og Waltz og til tider legitimerer realismen ved denne kontinuitet, repræsenterer udviklingen en alvorlig udfordring: Hvori består kontinuiteten, hvis man ikke kan identificere en konstant kerne af tanker og antagelser? Endelig er studiet af international politik som noget nyt blevet tættere koblet til den generelle statskundskab. Hermed antastes

realismens skarpe opdeling i politik internt i staten og politik mellem stater, navnlig neorealismens betoning af det internationale systems struktur.

Udfordringerne til realismen har frembragt nye teorier, der har specificeret det realistiske forskningsprogram og udforsket dets rækkevidde. Tilhængerne ser det som en *udvikling* af det realistiske perspektiv, fordi justeringerne gør den i stand til at foretage mere nuancerede udenrigspolitiske analyser (Rose, 1998) og samtidig udvikle mere præcise hypoteser om international politik afhængig af sandsynligheden for militær konflikt (Brooks, 1997). Kritikerne påpeger, at eftersom teorijusteringerne giver konkurrerende, ofte uforenelige bud på international politiks natur og dynamikker, er det realistiske forskningsprogram ved at degenerere (Vasquez, 1997) og efterhånden svært at adskille fra konkurrerende perspektiver (Legro og Moravcsik, 1999). Ifølge denne tolkning er der snarere tale om *afvikling* end udvikling af realismen.

Denne artikels formål er at systematisere knopskydningen af nye realistiske teorier for at bedømme, hvordan og i hvor høj grad realismen efter Waltz har været i stand til at svare på de empiriske og teoretiske udfordringer, den er blevet stillet overfor. I det følgende præsenterer jeg først neorealismens væsentligste antagelser som den dagsordensættende variant af realismen i nyere tid. Dernæst drøftes i to afsnit, hvordan debatten mellem såkaldt offensiv og defensiv realisme samt universal over for betinget realisme bidrager til en udvikling af realismen. Analysen rundes af med overvejelser om det realistiske perspektivs fremtid.

Realisme og neorealisme

Realister antager som udgangspunkt, at det internationale systems primære aktører er grupper, oftest stater, og at stater først og fremmest påvirkes af det internationale systems anarkiske struktur. Netop denne struktur – fraværet af et legitimt voldsmonopol – er afgørende for, at politik mellem stater adskiller sig fra politik internt i staten. På grund af fraværet af en central autoritet til at beskytte staterne mod hinanden, må hver enkelt stat varetage sin egen sikkerhed og overlevelse, og fordi alle stater fokuserer på egen sikkerhed, bliver internationale relationer karakteriseret ved magtpolitik (Grieco, 1990: 38; Doyle, 1997: 43). Denne grundlæggende præmis for aktørernes handlinger bringer realisterne til at konkludere, at fundamental forandring i international politik er umulig – magtpolitikken vedbliver at dukke op. Nogle realister søger en endnu bredere bestemmelse af realismen end min, hvorimod kritikere af paradigmet hævder, at det alene er realismens afvisning af muligheden for grundlæggende forandring, der er dens definerende kendetegn (Donnelly, 2000; Guzzini, 2001; Wæver, 1992: 41-42). Men realismen er mere end den basale pessimisme.

Lidt forenklet kan man sige, at realisterne er enige om analysens præmisser og om konklusionen, men at de udfylder det, der kommer ind i mellem på vidt forskellig vis. Der foreligger således yderst forskellige tolkninger og forklaringer af international politik inden for denne basale realistiske ramme.⁵ Skal man forstå realismen i dag, er man nødt til at tage udgangspunkt i Kenneth Waltz' neorealistiske teori, der siden sin publicering i 1979 har været den dominerende variant og hele traditionens referenceramme. Ifølge Waltz består det internationale system af struk-

tur og enheder, hvoraf strukturen er anarkisk og kendetegnet ved enten to (bipolaritet) eller flere stormagter (multipolaritet). Enhederne i det internationale system er stater, og deres primære mål overlevelse. Staterne forfølger andre mål, men de ligger uden for teoriens forklaringsområde (Waltz, 1979).

Kombineres det internationale systems anarkiske struktur med staternes mål om overlevelse, kan der udledes to karakteristika for staters adfærd. Dels vil hver og en af staterne varetage de samme grundlæggende funktioner som forsvar, politi og retsvæsen og være varsomme med at samarbejde på andre områder. Ingen stat tør overlade kernefunktionerne og dermed ansvaret for egen sikkerhed og overlevelse til andre. På andre områder vil staterne samarbejde i den udstrækning, at de selv bliver tilgodeset i den relative fordeling af samarbejdets gevinster, så de ikke risikerer deres sikkerhed og i sidste instans deres overlevelse gennem relative tab. Vidtgående arbejdsdeling og grundlæggende forandring i det internationale system bliver en praktisk umulighed, når strukturen er anarkisk. Endvidere vil stater balancere den stærkeste magt enten gennem oprustning (intern balancering), alliance-dannelse (ekstern balancering) eller en kombination heraf. Skal staterne sikre deres overlevelse, gælder det bestandigt om at hindre andre stater i at opnå en dominerende position.

Disse neorealistiske antagelser er udgangspunktet for nutidens fornyelse af realismen. Som allerede påpeget har udviklingen resulteret i et meget forskelligartet og ofte uoverskueligt felt af teorier og debatter, der kan gøre det svært at identificere såvel de enkelte teoriers kerne som de centrale skillelinjer mellem teoriene. De senere års interne debat inden for realismen har dog ført til enighed om, at i det mindste én skillelinje er central: Skellet mellem offensiv og defensiv realisme.

Offensiv og defensiv realisme

Offensiv og defensiv realisme tager begge udgangspunkt i neorealismens kerneantagelser. Der, hvor de to realismevarianter adskiller sig fra hinanden, er i deres syn på, hvilken strategi staterne vil følge for at opnå det eksistentielle mål om overlevelse. Begge varianter udleder staternes strategi af neorealismens tese om det internationale anarki. Offensiv og defensiv realisme rummer begge forskellige underudformninger, der i varierende grad indarbejder variable fra analyseniveauer under det systemiske niveau. Jeg vil imidlertid her indsnævre diskussionen til den egentligt neorealistiske udformning af de to perspektiver; altså den, der vægter det strukturelle niveau i forklaringen. Det er der tre grunde til. Dels er strukturel realisme fortsat et væsentligt og anvendt perspektiv på international politik. Dels er det strukturelle plan fortsat basis for videreudvikling af realistiske argumenter på andre analyseniveauer. Det strukturelle niveau forkastes ikke, men suppleres blot. Derfor er en forståelse af realismens logik på dette niveau central for enhver forståelse af realismen. Endelig giver et eksklusivt fokus på det strukturelle plan mulighed for at undersøge, hvor langt realismen kan komme på dette niveau i besvarelsen af de udfordringer, som perspektivet nu står overfor.

Ifølge de defensive realister vil staterne tendere mod at opføre sig som "defensive positionalister", dvs. de søger at bevare deres position i det internationale system, men frasiger sig muligheden for ekspansion (Grieco, 1990: 10).⁶ Det skyldes, at

ekspansion vil føre til dannelsen af alliancer vendt mod den ekspanderende stat. Staten risikerer altså at sætte sin position over styr, hvis den vælger at maksimere sin magt. Magtbalancepolitik bliver herved den typiske adfærd, hvilket udledes direkte af tesen om statens overlevelsesinstinkt i et anarkisk internationalt system (Waltz, 1979: 121).

Hvis alle stater blot søger at bevare deres position i det internationale anarki, hvordan opstår så konflikt? Konflikt opstår ifølge defensiv realisme som en utilsigtet konsekvens af staternes adfærd, når de søger at sikre egen overlevelse i det internationale anarki. Adfærden fører til et sikkerhedsdilemma defineret som en situation, hvor midlerne, som en stat anvender til at øge sin egen sikkerhed, mindsker andre stateres sikkerhed (Glaser, 1997; Jervis, 1976). At mindske andre stateres sikkerhed placerer naturligvis ikke i sig selv staten i et dilemma. Men den anarkiske struktur betyder, at hvis en stat opruster for at øge sin sikkerhed, vil andre stater opleve mindre sikkerhed, da de ikke kan vide, om staten på et senere tidspunkt vil anvende den øgede militære styrke til angreb. Derfor vil de enten selv opruste for igen at bringe styrkeforholdet i balance eller angribe staten, før dens oprustning er tilendebragt. Vælger de den sidste løsning, opstår militær konflikt med det samme. Vælger de at opruste, kan det resultere i en spiral af gensidigt forstærkende usikkerhed og oprustning, der ligeledes ender i krig.⁷

Offensive realister finder, at denne opfattelse af international politik lider under en logisk fejlslutning.⁸ Hvis *alle* stater blot sikrer deres overlevelse gennem fastholdelse af deres position i det internationale system, fremstår staterne i den defensive realisme som "får i fåreklæder": Ingen har interesse i at påbegynde militær konflikt, og alle har interesse i at vise, at det forholder sig sådan (Kydd, 1997). På den baggrund er det svært at forestille sig, hvordan et sikkerhedsdilemma kan opstå. Hvorfor bruge penge på oprustning, hvis ingen ønsker at ændre *status quo*? Hvorfor opfatte andre stateres militær som en trussel, hvis alle kun har interesse i forsvar? De defensive realisters svar er, at eftersom ingen kan vide sig sikre på andres intentioner i fremtiden, så må alle tage vare på egen sikkerhed i det internationale anarki, og at dette er nok til at igangsætte en usikkerhedsspiral. Offensive realister finder imidlertid, at defensiv realisme er henvist til at argumentere med faktorer under strukturniveauet såsom stateres indenrigspolitik og misperception for at forklare, hvordan der opstår krig i et ellers fredfyldt internationalt system uden grundlæggende interessemodsætninger.

Hovedtesen i den offensive realisme er, at stater fører en ekspansiv udenrigspolitik for at sikre deres overlevelse i det internationale system (Mearsheimer, 2001: 32-36). Jo større magt staten besidder, des bedre kan den modstå angreb fra andre stater. Eftersom alle stater har offensiv styrke, kan ingen vide sig sikker. Derfor stræber staterne efter hegemoni. Mens staterne i den defensive realisme opnår sikkerhed gennem magtbalance, så opnår staterne i den offensive realisme sikkerhed ved at skabe en magtubalance til deres egen fordel (Layne, 1998). I den offensive realisme antages alle stater således at være revisionistiske. Kun i den teoretiske situation, hvor en stat opnår hegemoni i hele det internationale system, vil staten søge at bevare *status quo* (Mearsheimer, 2001: 35). I en verden, hvor alle stater søger at maksimere deres relative magt, opstår konflikt som følge af den

interessemodsatning, der følger af, at ikke alle kan øge deres magt over det internationale system samtidig.

Den væsentligste kritik, der kan rejses mod den offensive realisme er, at i praksis synes store dele af det internationale system undtaget fra den ekspansive logik, som er teoriens kerne. Den mellemstatslige dynamik navnlig i det transatlantiske område peger snarere i retning af liberale og konstruktivistiske teorier om den demokratiske fred end den offensive realismes tese om revisionistiske stater på evig jagt efter ekspansionsmuligheder. Et offensivt realistisk svar på denne kritik er, at Europa fortsat er bipolar med USA og Rusland som de to supermagter. Derfor er den Kolde Krigs stabilitet bevaret i regionen, og derfor fortsætter de europæiske magter som USA's allierede (Mearsheimer, 2001: 362).

Selv om både offensiv og defensiv realisme bygger på neorealismen, fører deres forskellige opfattelser af hvilken overlevelsesstrategi, der fremelskes i en anarkisk struktur, til væsensforskellige opfattelser af international politik. Den defensive realismes antagelse om fraværet af iboende interessemodsatninger fører til et syn på international politik som forholdsvis fredfyldt, idet militær magt kun undtagelsesvis anvendes. Den vigtigste form for internationalt samarbejde er defensive alliancer, men staterne kan også indgå i andre former for internationalt samarbejde i det omfang, de sikres mod relative tab (Grieco, 1990). Den offensive realismes antagelse om staternes logiske interessemodsatning fører til den omvendte opfattelse af international politiks natur: konfliktfyldt og præget af hyppig brug af militær magt. De væsentligste former for internationalt samarbejde er offensive og defensive alliancer.

Figur 1. Offensiv og defensiv realisme

	Kausal-mekanisme	Staters primære mål	Staters primære strategi	Primær årsag til krig
Defensiv realisme	Anarki + polaritet Udfald	Sikkerhed	Bevare international position	Sikkerhedsdilemma
Offensiv realisme	Anarki + polaritet Udfald	Sikkerhed	Stræbe efter hegemoni	Ekspansion

Også når det gælder magtbegrebet, fører de to perspektivers antagelser om staternes typiske handlemåde til forskelle. Mens defensive realister tillægger økonomiske, politiske, demografiske og militære faktorer lige meget betydning for staternes aggregerede magt (Waltz, 1979), leder de offensive realisters fokus på ekspansion dem til at prioritere militær magt, om end de andre faktorer tillægges vægt som basis for den militære magt.⁹ Det betyder, at de offensive realister i realiteten fastholder skellet mellem *high politics*, dvs. sikkerheds- og forsvarspolitik, og *low politics*, dvs. alle andre politikområder. Defensive realister afviser denne sondring. Selv om den neorealistiske debat mellem offensiv og defensiv realisme er af nyere dato, har begge perspektiver rødder i den realistiske tradition tilbage til Thukydide.

Realismen indeholder altså såvel en dimension af *tragedie* i realismen, hvor det i lighed med den defensive realisme betones, hvordan det internationale systems anarkiske struktur fører til konflikt og krig trods staternes indbyrdes forenelige mål om størst mulig sikkerhed, som en dimension af *ondskab*, hvor pointen er, at ekspansion og magtstræb fører til militær konflikt. Den neorealistiske debat mellem offensiv og defensiv realisme adskiller sig dog fra den klassiske tradition gennem deres argumentation på strukturniveau, hvor anarkiet er grundlag for konflikt. Ingen af positionerne tillægger indenrigspolitik eller menneskets natur afgørende betydning for studiet af international politik (Spirtas, 1996: 396).

Hovedelementer fra de to varianter kan genfindes i den amerikanske sikkerhedspolitiske debat både under og efter den Kolde Krig. Udenrigspolitiske høge bruger typisk den offensive realismes pointer i deres argumenter for at afskrække potentielle fjender gennem oprustning, mens udenrigspolitiske duer hælder mod den defensive realismes argumenter i deres advarsler om risikoen for at ende i et våbenkapløb. På trods af ligheder bør man skelne mellem den akademiske debat mellem offensive og defensive realister, hvor der ikke skelnes normativt mellem gode og onde stater, og den politiske praksis' *policy*-debat med dens klare normative skel mellem debattørernes syn på deres egen stats adfærd og hvordan de ser på andre staters handlinger. Debatten mellem offensiv og defensiv realisme er en analytisk debat om staternes typiske handlemåde, hvorimod striden mellem høge og duer er en politisk konflikt om, hvordan et enkelt lands sikkerhedspolitik bør gribes an.

Debatten mellem offensiv og defensiv realisme bringer realismen lidt nærmere et svar på den ene af de tre udfordringer til neorealismen, jeg indledte med: Det internationale systems struktur, dens varighed og hvilke dynamikker, der følger af strukturen. I dag mener Kenneth Waltz, at det internationale system er unipolært, men at unipolariteten er ustabil og karakteriseret ved én dynamik givet af den anarkiske struktur: Balancering mod enesupermagten. Den unipolaritet, vi nu oplever, ser han som en overgangsfase mellem bipolaritet og multipolaritet (Waltz, 2000). Unipolaritet vil ifølge denne forklaring altid være kortvarig og ustabil, fordi andre stater altid vil søge at balancere enten gennem eksternt balancering, dvs. alliancedannelse, eller gennem intern balancering, dvs. militær oprustning. Imidlertid tager det længere tid at udvikle en ny magtbalance, når der kun er én supermagt. Der går en rum tid, før andre stater bliver tilstrækkeligt stærke til at opnå stormagtsstatus (Waltz, 2000: 30). Den defensive realismes grundlæggende antagelser leder dog ikke nødvendigvis til den forudsigelse. Tværtimod forudser Birthe Hansen den defensive logik, at staterne vil flokkes om enesupermagten, når deres sikkerhed står på spil, fordi ingen stat har råd til at stå alene mod den og dens allierede (Hansen, 2000). Det synes umiddelbart at passe bedre med udviklingen i det internationale system gennem det seneste årti end balanceringsteset.

De offensive realister er skeptiske over for påstanden om, at det nuværende internationale system er karakteriseret ved unipolaritet. Deres skepsis skyldes den større vægt, som de tillægger militær magt. John Mearsheimer finder, at det internationale system i dag er multipolært med USA, Kina og Rusland som stormagter, da de to sidstnævnte "both have nuclear arsenals, the capability to contest and probably thwart a U.S. invasion of their homeland, and limited power projection

capability" (Mearsheimer, 2001: 381). Denne magtfordeling vil ændre sig i løbet af de næste to årtier som følge af forskellige vækstrater i landene, hvoraf især Kina har potentialet til at blive en supermagt på linje med USA (Mearsheimer, 2001: 396-400). Den offensive realisme levner dog plads til betydelig variation på baggrund af de fælles antagelser. Følgelig er der stor uenighed om implikationerne for den konkrete udenrigspolitik (Layne, 1998).

Eksemplerne viser, at offensiv og defensiv realisme i deres neorealistiske udformning lider under to begrænsninger. For det første er ingen af modellerne som udgangspunkt særligt dristige i deres antagelser. De forudsiger, at staterne tenderer mod en bestemt adfærd – offensiv eller defensiv – i et anarkisk system, men siger intet om, under hvilke betingelser staterne vil handle anderledes, eller hvor ofte det vil ske. De er i deres fortaleres selvforståelse teorier om international politik, der siger hvilken effekt det internationale systems struktur alt andet lige har på staternes handlen, men intet om hvilken udenrigspolitik den enkelte stat rent faktisk vil føre. Afvigelser fra teoriernes antagelser forklares med, at de skyldes faktorer, der ligger uden for teorien. Falsificering er dermed næsten umulig, og det er uklart, hvilke og hvor mange observationer, der skal til for at falsificere teorien. Det er problematisk, da nutidens realisme bygger på en videnskabsforståelse i pagt med Poppers kritiske rationalisme, hvor netop de dristige og falsificerbare påstande anses for centrale for fortsat udvikling af et forskningsprogram (Wivel, 2000).

For det andet er ingen af modellerne særligt anvendelige som udgangspunkt for praksis, dvs. spørgsmålet om hvordan et lands udenrigspolitik bør føres. Neorealisterne forsvarer sig med, at deres teorier er strukturelle og derfor kun skal vise effekten af det internationale systems struktur, ikke hvordan effekten transformeres til konkret udenrigspolitik. Men det er et svagt forsvar, da de strukturelle analyser ofte drøfter udenrigspolitik. Faktisk henter realisterne megen legitimitet i deres rolle som statsmandens rådgiver (Gilpin, 1986) og afstiver sig med deres teoris relevans for aktuel sikkerhedspolitik (jf. Elman, 1996). Men den statsmand, der søger råd om sin udenrigspolitik i neorealismens universelle og i praksis vage formuleringer om, hvad stater tenderer mod at gøre under en anarkisk struktur, er ilde stedt. Oven i købet angriber realisterne postmoderne og formaliserede tilgange til studiet af international sikkerhed for ikke at give tilstrækkelig indsigt i, hvordan man kan løse aktuelle sikkerhedsproblemer (Walt, 1991, 1999). Men hvis neorealismen kun kan bidrage med generelle indsigter om den internationale strukturs effekt på staternes handlen uden nærmere specificering af, hvornår og hvordan denne effekt vil give sig udtryk i staternes udenrigspolitik, berøves den også sin praktiske relevans.

De omtalte begrænsninger er en konsekvens af antagelsernes universelle karakter. Selv om teorierne principielt er åbne for variation i tid og rum, beskæftiger de sig kun med de konstante begrænsninger, som staterne er underlagt. Det gør offensiv og defensiv realisme i deres neorealistiske formulering til nyttige heuristiske hjælpemidler, der gennem abstraktion og radikale simplificeringer kan hjælpe os til at forstå grundlæggende mekanismer i international politik. Men deres utilslørede ensidighed gør samtidig teorierne ufalsificerbare og uegnede til at forklare den komplekse helhed, som international politik udgør, og navnlig uegnet til at forklare enkeltbegivenheder samt den enkelte stats udenrigspolitik.

Fra universel til betinget realisme

På baggrund af den universelle realismes begrænsninger er der de senere år udviklet en række mere specifikke, realistiske hypoteser om international politik. Deres fællestræk er, at de identificerer nogle betingelser, der bestemmer styrken af det internationale anarkis effekt på staternes handlen. Denne type realisme vil derfor i det følgende blive betegnet betinget realisme.

To grupper af hypoteser har i særlig grad tiltrukket sig opmærksomhed. Den første fokuserer på betydningen af sandsynligheden for konflikt og benævnes undertiden *postklassisk realisme* (Brooks, 1997). Den fælles antagelse, der binder denne gruppe af hypoteser sammen, er, at stater vil handle forskelligt afhængigt af sandsynligheden for militær konflikt. Når der er stor fare for militær konflikt, vil staterne handle som forudsagt i neorealismen. Men staterne vil afvige fra de neorealistiske forudsigelser, når der kun er lille sandsynlighed for konflikt. Hvad afgør sandsynligheden for konflikt? Postklassiske realister peger på en række systemiske variable. Disse variable er hverken på enhedsniveau eller en del af det internationale systems struktur, men påvirker interaktionsmulighederne i det internationale anarki. Det gælder eksempelvis teknologiske forandringer (Buzan, Jones og Little, 1993; Deudney, 2000), geopolitiske forandringer (Mouritzen, 1998; Walt, 1987; Wivel, 2000), økonomiske forandringer (Brooks og Wohlforth, 2000/2001; Gilpin, 2000; Wohlforth 1994/1995) samt forandringer i mønstre af uforenelige/fælles interesser (Snyder, 1997) og venskab/fjendskab (Buzan, 1991). Væsentlige spørgsmål i denne forbindelse er blandt andet, hvordan effekten af det internationale anarki på staternes handlinger varierer med mulighederne for at signalere intentioner gennem anvendelsen af våbentechnologi (Glaser, 1995; Van Evera, 1999), samt spørgsmålet om, hvordan forekomsten og styrken af internationale institutioner varierer med den relative magtfordeling og den relative fordeling af gevinster (Gowa, 1994; Grieco, 1990; Gruber, 2000).

Den anden gruppe hypoteser, der har tiltrukket sig særlig opmærksomhed, betoner udenrigspolitiske processer og benævnes undertiden *neoklassisk realisme* (Rose, 1998).¹⁰ Neoklassiske realister hævder, at en stats udenrigspolitik over tid primært påvirkes af det internationale systems struktur og statens magtposition i denne struktur, men påvirkningen er indirekte og kompleks og foregår gennem de udenrigspolitiske beslutningstageres perceptioner. Analyserer man mange staters handlingsmønstre over lang tid, vil den anarkiske strukturs effekt give sig udtryk i fællestræk i staternes politik. Men analyserer man en stats udenrigspolitik på kort eller mellemlang sigt, vil det ofte være andre faktorer, der træder frem. En væsentlig ambition for neoklassisk realisme er at belyse, hvordan forholdet mellem stat og samfund har afgørende indflydelse på udenrigspolitikken. Eksempelvis undersøges det, hvordan magtforholdet mellem præsidentembede og kongres har betydning for USA's evne til at svare effektivt på internationale udfordringer (Zakaria, 1998), samt hvordan den liberale tradition påvirker USA's udenrigspolitik og internationale magtposition (Friedberg, 2000). Betydningen af de udenrigspolitiske beslutningstageres perceptioner af magtbalancen (Wohlforth, 1993) samt deres lands position i forhold til den herskende verdensorden (Schweller, 1998) er centrale emner. Endvidere rummer litteraturen forskellige forsøg på at teoretisere

forholdet mellem international spænding og beslutningstagernes mulighed for at skabe folkelig opbakning bag sikkerhedspolitikken (Christensen, 1996) og ændre militære doktriner (Rynning, 2001) samt civil-militære relationer (Desch, 1999).

Betinget realisme repræsenterer en udvikling af det realistiske perspektiv på flere måder. Den hjælper til at specificere betingelserne for, hvornår de realistiske dynamikker vil være gældende. Den postklassiske realisme specificerer de systemiske betingelser, den neoklassiske realisme de indenrigspolitiske betingelser. Specificeringen har betydning for vores forståelse af det internationale systems historiske udvikling og variationsmuligheder i det internationale anarki (Buzan og Little, 1996; Deudney, 2000) og for forståelsen af international politik efter den Kolde Krig. I spørgsmålet om den nuværende internationale strukturs karakter, dynamikker og varighed finder flere, at strukturen er unipolær, og at unipolaritetens varighed og dynamikker ikke alene afhænger af forandringer i den relative magtfordeling men også af enesupermagts strategi og udenrigspolitik (Kapstein og Mastanduno, 1999; Kagan og Kristol, 2000; Walt, 2001/02; Wohlforth, 1999). Med den overvældende magtubalance til amerikansk fordel bliver USA's strategi afgørende for systemets karakter, og derfor bliver debatten om international politik efter den Kolde Krig i høj grad til en debat om indholdet i amerikansk udenrigspolitik samt andre staters reaktion på denne politik.

Betinget realisme tilbyder her nogle forklaringer på, hvorfor der ikke er skabt en international koalition som modvægt til USA, som man skulle forvente ud fra neorealismen. En forklarer det med, at sikkerhedspolitik og økonomisk politik er blevet adskilt i amerikansk udenrigspolitik efter den Kolde Krig, for at USA kunne undgå en militær modalliance (Mastanduno, 1999). En anden med, at balancering på systemniveau ganske enkelt er mindre relevant i en unipolær verden, fordi der ikke er én altdominerende konflikt i systemet, hvorfor regionale – frem for systemiske – dynamikker bliver afgørende (Schweller, 1999). En tredje forklaring er, at staters udenrigspolitik til en vis grad er *path-dependent*, dvs. formet af den geopolitiske og historiske kontekst, hvorfor de kun reagerer langsomt på forandringer af det internationale systems struktur (Loriaux, 1999; MacFarlane, 1999; Mouritzen, 1999). Disse faktorer kan også hjælpe til at forklare det tilsyneladende større spillerum for den enkelte stats udenrigspolitik efter den Kolde Krig. Kombinationen af et svækket systemisk pres, større plads til regionale dynamikker og en svært foranderlig udenrigspolitik fører ikke overraskende til, at staternes udenrigspolitik er mere forskelligartet nu end under den Kolde Krig, selv når man fastholder den realistiske basisforståelse af international politik. Men der er langt fra at fremhæve de nævnte faktorer som væsentlige for udenrigspolitikken til en egentlig realistisk udenrigspolitikteori (Rynning og Guzzini, 2001).

Betinget realisme søger endvidere at forklare, hvordan magtpolitik fører til international institutionalisering. En forklaring bygger på neorealismens tese om, at stater fokuserer på relative gevinster, men påpeger, at staterne netop gennem institutionalisering kan 1) sætte grænser for, hvor store gevinstforskellene mellem staterne må være, 2) overføre en del af gevinsten fra de mest vindende til de mindst vindende deltagere i samarbejdet, samt 3) fastsætte regler for, hvor ofte aftalen skal revideres, så staterne ikke bindes til et arrangement, der viser sig at give uaccep-

table tab (Grieco, 1990). Staterne bruger altså institutionerne til at sikre sig mod relative tab. En anden forklaring betoner de stærkeste aktørers *go-it-alone power*. Fordi de stærkeste stater har magten til at udelukke svagere stater, der ikke vil deltage i en frihandelsaftale, fra deres markeder, vil selv stater, der har fordel af et beskyttet marked, deltage i aftalen. Deres situation er værre end før aftalen, men den ville blive yderligere forværret, hvis de valgte at stå udenfor. Væksten i internationale institutioner bliver dermed et udtryk for magtpolitik og ikke interesse-harmoni (Gruber, 2000). Endelig peges der på geopolitikkens betydning for udviklingen af regionale institutioner (Grieco, 1999; Pedersen, 1998; Wivel, 2000).

En væsentlig pointe i den betinget realistiske forklaring af nutidens udviklingstendenser er, at magtpolitikkens midler varierer. Krig, erobring og militær oprustning mod andre stater er kun en del af realismens historie om international politik. De realistiske præmisser om stater, der udøver magtpolitik for at sikre deres egen overlevelse i det internationale anarki, fastholdes, men magtpolitikken udspilles i store dele af det internationale system inden for internationale institutioner, ikke på den militære slagmark, med globalisering som middel frem for kampvogne (Gruber, 2000; Walt, 2002). I andre dele af det internationale system er militære konflikter fortsat dominerende, men også her åbner den betingede realisme for en mere nuanceret analyse; eksempelvis når det gælder svage staters balancering af indre og ydre trusler (David, 1991).

En anden måde, hvorpå betinget realisme bidrager til en udvikling af det realistiske perspektiv, er gennem den større historiske bevidsthed samt fremhævelsen af beslutningstagernes perceptioner. Det giver grundlag for brobygning og dialog med andre tilgange til studiet af international politik. Det gælder diplomatiets historie, der oprindeligt var nært beslægtet med realismen, men som Kenneth Waltz smed over bord med sin selvbevidst ahistoriske neorealisme. Ligeledes ligger der en tilnærmelse til socialkonstruktivismen i og med, at nogle realister flytter opmærksomheden fra materielle faktorer til de udenrigspolitiske aktørers opfattelse af dem. Endelig indebærer de nye realistiske teorier en tilnærmelse til beslægtede europæiske perspektiver som den engelske skole og den skandinaviske adaptations-teori. Deres vægtning af henholdsvis det internationale samfunds historiske udvikling og balancen mellem det eksterne og det interne miljøes indflydelse på udenrigspolitikken rummer indsigter, der beriger den amerikansk dominerede realisme.

Betinget realisme har dog nogle begrænsninger. Dels er det svært at identificere de nye teories indre logik. Det er problematisk, fordi den realistiske forklaring af international politik dermed risikerer at ende som et lykkepose-argument, hvor der konstant er så mange variabler i spil, at en eller flere af dem uvægerligt vil forklare noget. Men det forbliver uklart, om variablerne er indbyrdes forenelige, samt hvorfor de pågældende variabler er valgt frem for andre. Dels begrænses den betingede realisme af endnu kun at være præteorier, der identificerer bestemte typer af faktorer som nødvendige for en forklaring og begrundet, hvorfor netop denne type faktorer er væsentlige, men uden at udvikle en teori, der muliggør en præcis hypotesedannelse om udenrigspolitikens formulering. Den er kun et skridt på vejen fra en neorealistisk teori om international politik til en realistisk udenrigspolitikteori.

Post- og neoklassisk realisme er ikke synonyme, men begge har udgangspunkt i neorealismen og samme syn på teoriens anvendelighed. Begge varianter af betinget realisme ser det internationale system som grundlæggende anarkisk og finder, at neorealismen præsenterer mange nyttige antagelser om international politik, men at de udgør en for radikal simplificering til alene at kunne danne ramme om analysen af international politik. De ser det problem i neorealismen, at det ikke er specificeret under hvilke omstændigheder, teoriens antagelser er gældende. Post- og neoklassisk realisme søger derfor at præcisere, hvornår de neorealistiske dynamikker er gældende, og indkredse, hvordan effekten af det internationale systems struktur udmøntes i udenrigspolitisk handlen og internationale begivenheder. Sammenfattende kan man konstatere endnu en central skillelinje i de senere års intra-realistiske debat: skellet mellem universel og betinget realisme.

Figur 2. Universel og betinget realisme

	Analyseobjekt	Kausalmekanisme
Universel	International politik	Anarki + polaritet udfald
Betinget	Udenrigspolitik	
<i>Postklassisk realisme</i>		Anarki + polaritet udenrigspolitik Systemiske variable (Teknologi, geografi, økonomisk udvikling etc.)
<i>Neoklassisk realisme</i>		Anarki + polaritet udenrigspolitik Indenrigspolitiske variable (ideologi, perceptioner, institutioner etc.)

Universel og betinget realisme er ikke hinandens modsætninger, og den ene er ikke generelt at foretrække frem for den anden. De bør ses som forskellige, men ligeværdige stadier på vej mod en forklaring af staternes udenrigspolitik. Det er naturligt at begynde med den enkleste og mest forskningsøkonomiske udgave af teorien, universel realisme. Denne teori bidrager med de grundlæggende antagelser om det internationale systems karakter og om de stater, som udgør systemets enheder. Næste skridt i forklaringen kan få inspiration i den postklassiske realisme, der bidrager med at specificere effekten af systemiske variationer. Endelig kan den neoklassiske realisme bidrage med at præcisere de indenrigspolitiske variables effekt på et konkret lands udenrigspolitik. Hvert stadium i forklaringsprocessen

bringer analysen et skridt længere væk fra det enkle og generelle, nærmere det specifikke og præcise. I princippet vil en fuldstændig realistisk forklaring af international politik kræve, at alle tre stadier inddrages, men ofte vil et af stadierne blive foretrukket, afhængig af analyseobjektet.

Metodisk fokus

Et andet spørgsmål er hvilken videnskabsopfattelse, der skal lede gennem de tre stadier i forklaringsprocessen. På basis af skillelinjen mellem universel og betinget realisme kan der identificeres to videnskabsteoretiske positioner i den aktuelle intrarealistiske debat. Dels en holistisk position, tæt koblet til universel realisme. Den tager udgangspunkt i anarkiet som en naturlig orden, der opretholdes enten gennem balancering af systemets stærkeste magt, så ingen stat nogensinde opnår hegemoni (Waltz, 1979) eller gennem hegemoniske krige, der sikrer, at den internationale magtfordeling afspejles i den aktuelle verdensorden (Gilpin, 1981). Dels en individualistisk position, tæt koblet til betinget realisme. Den forudsætter aktørernes rationelle *cost-benefit* beregning. Magtbalance ses ikke som en naturlig orden, men som et bevidst valg, der foretages, når gevinsten ved balancering overstiger de potentielle omkostninger. Man kan derfor ikke sige, at stater generelt vil søge at balancere den stærkeste magt i det internationale system. Man må specificere de betingelser, der må være opfyldt, for at balancering finder sted, og andre betingelser, der må være opfyldt, for at staten vælger andre strategier. Man kan heller ikke sige, at institutioner aldrig har betydning for staternes handlinger, men opstille kriterier for, hvornår de har betydning for staterne og præcisere under hvilke betingelser, staterne kan bruge dem til at fremme egne interesser i det internationale anarki.

Den holistiske og den individualistiske position anses ofte for at være hinandens modsætninger og gensidigt udelukkende (Guzzini, 1998; Hollis og Smith, 1990). Hvis det var tilfældet, kunne de umuligt danne udgangspunkt for en analyseproces som den ovenfor beskrevne, der integrerer indsigterne fra universel og betinget realisme. Ved nærmere eftersyn viser det sig, at integration af de to positioner er mulig. Som nævnt er den universelle realismes problem ikke, at den er deterministisk, men at den er underspecificeret. Ganske vist tager den eksplicit udgangspunkt i det internationale systems struktur og forklarer internationale udfald herudfra, men både Waltz og Gilpin understreger, at man ikke kan slutte direkte fra struktur til handling. Strukturen er en "selector" (Waltz, 1979: 73), der "influences behaviour by rewarding some types of behaviour and punishing others" (Gilpin, 1981: 85). Waltz og Gilpin er således opmærksomme på, at der må flere antagelser til for præcist at kunne forklare international politik. Ydermere peger de begge på netop aktørernes *cost-benefit* analyse som afgørende for udfaldet. Waltz bemærker, at staterne er "omkostningsfølsomme" (Waltz, 1986: 331). Gilpin nævner eksplicit, at en stat vil søge at ændre det internationale system, hvis den forventede gevinst overstiger de forventede omkostninger (Gilpin, 1981: 10). Men de har ikke noget præcist bud på, hvordan samspillet mellem struktur og andre variable fører til udenrigspolitik. Betinget realisme undersøger dette forhold ved at se på, hvordan systemiske faktorer påvirker sandsynligheden for konflikt, eller ved at se

på, hvordan indenrigspolitiske faktorer påvirker udenrigspolitiske handlinger. Repræsentanterne for denne position er bevidste om, at de individuelle *cost-benefit* analyser er påvirket af strukturen (Brooks, 1997; Rose, 1998).

Perspektiver for fremtiden

Er fremkomsten af de nye realistiske teorier efter Waltz udtryk for en udvikling eller en afvikling af realismen? Der er tale om *udvikling* i den forstand, at realisterne nu kan præsentere en langt mere præcis forklaring på væsentlige internationale udviklinger, end tilfældet var med Waltz' meget abstrakte og minimalistiske teori. Men der er samtidig tale om *afvikling* (Vasquez, 1997), idet de nye realistiske teorier bygger på meget forskellige antagelser om dagens internationale system, samt om hvordan man skal studere dette system. Under alle omstændigheder står udviklingen i kontrast til tiden lige efter udgivelsen af *Theory of International Politics* (Waltz, 1979), hvor neorealismen nærmest overtog den realistiske tradition, men passer til gengæld ind i realismens samlede historie, hvor der var plads til forskelle i traditionen. Situationen i dag minder om 1960'erne, hvor realisterne diskuterede det internationale systems natur, samt hvordan det skulle studeres, og hvor fløjene udgjordes af behaviourister og traditionalister.

Har udviklingen af realismen efter Waltz gjort realisterne i stand til at svare på de tre udfordringer, der blev identificeret i artiklens indledning? Diskussionen ovenfor viser, at debatterne mellem offensiv og defensiv realisme og universel og betinget realisme har hjulpet til en systematisering af det realistiske perspektiv, hvilket fremmer mere præcise antagelser. Bestræbelsen på at specificere har affødt nye teorier, der foreløbig har karakter af præteorier. De muliggør ikke en fuldstændig forklaring, men de identificerer en bestemt type faktorer som nødvendige for en god forklaring, og de begrunder, hvorfor netop denne type faktorer er væsentlige. Dermed er de et væsentligt skridt hen imod et svar på de udfordringer, som realismen står overfor. Endvidere markerer post- og neoklassisk realisme en tilnærmelse mellem amerikansk og europæisk tænkning om international politik. Realismen kan nu gå i dialog med konstruktivister og historikere.

Sidst, men ikke mindst har hele den realistiske tradition en funktion som korrektiv til overdreven optimisme og legalisme gennem sin påmindelse om magtpolitikens fortsatte relevans (Donnelly, 2000). Som E. H. Carr påpegede i sit klassiske værk om *The Twenty Years' Crisis*, er realisme og idealisme tæt forbundne og gensidigt afhængige perspektiver. Så længe den ene eksisterer, er der også brug for den anden. I perioder præget af realismens sortsyn, fungerer idealismen som nødvendigt værn mod handlingslammelse. Men i perioder, hvor optimisme og idealisme dominerer tænkningen om international politik som for eksempel efter den Kolde Krig, har vi særligt behov for realismen.

Realismens rolle i international politik er altså ikke udspillet, tværtimod. De seneste års forandringer af paradigmet placerer realismen i et interessant spændingsfelt mellem *rational choice* og konstruktivisme, og mellem amerikansk og europæisk metode og analyseformer. Det giver mulighed for spændende analyser og afgørende indflydelse på faget international politik fremover, men rummer tillige risikoen for realismens tab af identitet. Alene debatten om, hvorvidt de fortsatte

knopskydninger inden for realismen skal tolkes som udvikling eller afvikling af paradigmet, kan stadig få vandene til at skilles og vil fortsat være et centralt tema.

Noter

1. Tak til Henrik Breitenbauch, Sten Rynning, Mette Skak og en anonym referee for nyttige kommentarer.
2. Realisterne har traditionelt skrevet sig op mod det liberale perspektiv, men i de senere år er især den konstruktivistiske udfordring blevet behandlet. Se eksempelvis en lang række bidrag til *Security Studies'* temanummer om "The Origins of National Interests" (Vol. 8, No. 2-3), der indeholder en række konstruktivistiske bidrag, samt Hopf (1998) og Copeland (2000).
3. Ydermere er realisterne typisk skeptiske over for relevansen af at opdele teoretiske perspektiver ud fra deres videnskabsteoretiske positionering, da de fleste analyser af international politik er for eklektiske til, at de kan klassificeres klart som enten rationalistiske eller konstruktivistiske (Jervis, 1999; Liska, 1998).
4. Adler (1997) diskuterer debatten inden for det konstruktivistiske perspektiv. Sørensen (1997) diskuterer forskellene på liberale teorier om international politik.
5. Selv hvis vi udelukkende ser på, hvordan perspektivets centrale teoretikere i det 20. århundrede opfatter realismens kerne, er der afgørende forskelle. Eksempelvis finder E. H. Carr, at "realism tends to emphasize the irresistible strength of existing forces and the inevitable character of existing tendencies and to insist that the highest wisdom lies in accepting, and adapting oneself to these forces and these tendencies" (Carr, 1981:10). Hans Morgenthau understreger et udgangspunkt i "forces inherent in human nature", mens Kenneth Waltz betoner "realpolitik" som det centrale i realismen (Morgenthau, 1993: 3; Waltz, 1988: 40).
6. Repræsentanter for den defensive realisme er blandt andre Kenneth Waltz, Stephen Walt, Joseph Grieco, Charles Glaser, Glenn Snyder, Jack Snyder, Jeffrey W. Taliaferro, Stephen Van Evera og Sean M. Lynn-Jones. Den mest konsistente fremstilling af den defensive realisme er Kenneth Waltz's *Theory of International Politics* (1979).
7. Vælger de andre stater ingen af disse løsninger, så har staten, der iværksatte oprustningen, alligevel reduceret sin sikkerhed ved at anvende penge på militær, der kunne være anvendt mere effektivt på andre områder. Dermed er statens samlede styrke mindre, end den kunne have været (Glaser, 1997).
8. Repræsentanter for den offensive realisme er blandt andre Robert Gilpin, John Mearsheimer, Christopher Layne, Eric Labs, Fareed Zakaria, Randall Schweller og Dale C. Copeland. Den mest konsistente fremstilling af teorien er John J. Mearsheimers *The Tragedy of Great Power Politics* (2001).
9. John Mearsheimer skelner således mellem latent magt og militær magt. Latent magt er de socioøkonomiske faktorer, der ligger til grund for militær magt, væsentligst statens økonomiske produktion og befolkningsstørrelse (Mearsheimer, 2001: 55).
10. Distinktionen mellem post- og neoklassisk realisme er analytisk, og i praksis benytter en del teoretikere og værker sig af argumenter på flere niveauer. Det afgørende valg for den udenrigspolitiske analytiker er således ikke mellem post- og neoklassisk realisme, men vægtningen af de analytiske faktorer på de forskellige niveauer.

Litteratur

- Adler, Emanuel (1997). "Seizing the Middle Ground: Constructivism in World Politics", *European Journal of International Relations*, Vol. 3, No. 3, pp. 319-363.
- Brooks, Stephen G. (1997). "Dueling Realisms", *International Organization*, Vol. 51, No. 3, pp. 445-477.

- Brooks, Stephen G. and William C. Wohlforth (2000/2001). "Power, Globalization, and the End of the Cold War: Reevaluating a Landmark Case for Ideas", *International Security*, Vol. 23, No. 3, pp. 5-53.
- Buzan, Barry (1991). *People, States and Fear*, 2nd Ed., New York: Harvester Wheatsheaf.
- Buzan, Barry, Charles Jones and Richard Little (1993). *The Logic of Anarchy*, New York: Columbia University Press.
- Buzan, Barry and Richard Little (1996). "Reconceptualizing Anarchy: Structural Realism Meets World History", *European Journal of International Relations*, Vol. 2, No. 4, pp. 403-438.
- Carr, E. H. (1981) [1939]. *The Twenty Years Crisis 1919-1939*, Houndmills: Macmillan.
- Christensen, Thomas J. (1996). *Useful Adversaries*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Copeland, Dale C. (2000). "The Constructivist Challenge to Structural Realism", *International Security*, Vol. 25, No. 2, pp. 187-212.
- David, Steven R. (1991). "Explaining Third World Alignment", *World Politics*, Vol. 43, No. 2, pp. 233-256.
- Deudney, Daniel H. (2000). "Regrounding Realism: Anarchy, Security and Changing Material Contexts", *Security Studies*, Vol. 10, No. 1, pp. 1-42.
- Desch, Michael C. (1999). *Civilian Control of the Military*, Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press.
- Donnelly, Jack (2000). *Realism and International Relations*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Doyle, Michael W. (1997). *Ways of War and Peace*, New York and London: W. W. Norton and Company.
- Elman, Colin (1996). "Horses for Courses: Why Not a Neorealist Theory of Foreign Policy", *Security Studies*, Vol. 6, No. 1, pp. 7-53.
- Friedberg, Aaron L. (2000). *In the Shadow of the Garrison State*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Gilpin, Robert (1981). *War and Change in World Politics*, United Kingdom: Cambridge University Press.
- Gilpin, Robert (1986). "The Richness of the Tradition of Political Realism", pp. 301-321 in Robert O. Keohane (ed.), *Neorealism and Its Critics*, New York: Columbia University Press.
- Gilpin, Robert (2000). *The Challenge of Global Capitalism*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Glaser, Charles L. (1995). "Realists as Optimists: Cooperation as Self-Help", *International Security*, Vol. 19, No. 3, pp. 50-90.
- Glaser, Charles L. (1997). "The Security Dilemma Revisited", *World Politics*, Vol. 50 (October), pp. 171-201.
- Gowa, Joanne (1994). *Allies, Adversaries, and International Trade*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Grieco, Joseph M. (1990). *Cooperation Among Nations*, Ithaca and London: Cornell University Press.
- Grieco, Joseph M. (1999). "Realism and Regionalism: American Power and German and Japanese Institutional Strategies During and After the Cold War", pp. 319-353 in Ethan B. Kapstein and Michael Mastanduno (eds.), *Unipolar Politics*, New York: Columbia University Press.
- Gruber, Lloyd (2000). *Ruling the World*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Guzzini, Stefano (1998). *Realism in International Relations and International Political Economy: The Continuing Story of a Death Foretold*, Great Britain: Routledge.
- Guzzini, Stefano (2001). "The Different Worlds of Realism in International Relations", *Millennium*, Vol. 30, No. 1, pp. 111-121.
- Hansen, Birthe (2000). *Unipolarity and the Middle East*, Richmond: Curzon.
- Hollis, Martin and Steve Smith (1990). *Explaining and Understanding International Relations*, Oxford: Oxford University Press.
- Hopf, Ted (1998). "The Promise of Constructivism in International Relations Theory", *International Security*, Vol. 23, No. 1, pp. 171-200.

- Jervis, Robert (1976). *Perception and Misperception in International Politics*, New Jersey: Princeton University Press.
- Jervis, Robert (1999). "Realism in the Study of World Politics", pp. 331-351 in Peter J. Katzenstein et al. (eds.), *Exploration and Contestation in the Study of World Politics*, Cambridge, Mass: The MIT Press.
- Kagan, Robert and William Kristol (2000). "The Present Danger", *The National Interest*, No. 59, pp. 57-69.
- Kapstein, Ethan B. and Michael Mastanduno (1999). "Realism and State Strategies After the Cold War", pp. 1-27 in Ethan B. Kapstein and Michael Mastanduno (eds.), *Unipolar Politics*, New York: Columbia University Press.
- Katzenstein, Peter J., Robert Keohane and Stephen D. Krasner (1999). "International Organization and the Study of World Politics", pp. 5-45 in Peter J. Katzenstein et al. (eds.), *Exploration and Contestation in the Study of World Politics*, Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.
- Kydd, Andrew (1997). "Sheep in Sheep's Clothing: Why Security Seekers Do Not Fight Each Other", *Security Studies*, Vol. 7, No. 1, pp. 114-154.
- Layne, Christopher (1998). "Rethinking American Grand Strategy: Hegemony or Balance of Power In the Twenty-First Century?", *World Policy Journal*, Vol. 15, No. 2, pp. 8-28.
- Legro, Jeffrey W. and Andrew Moravcsik (1999). "Is Anybody Still a Realist?", *International Security*, Vol. 24, No. 2, pp. 5-55.
- Liska, George (1998). *In Search of Poetry in the Politics of Power*, Lanham: Lexington Books.
- Loriaux, Michael (1999). "Realism and Reconciliation: France, Germany, and the European Union", pp. 354-384 in Ethan B. Kapstein and Michael Mastanduno (eds.), *Unipolar Politics*, New York: Columbia University Press.
- MacFarlane, Neil (1999). "Realism and Russian Strategy after the Collapse of the USSR", pp. 218-260 in Ethan B. Kapstein and Michael Mastanduno (eds.), *Unipolar Politics*, New York: Columbia University Press.
- Mastanduno, Michael (1999). "Preserving the Unipolar Moment: Realist Theories and U.S. Grand Strategy After the Cold War", pp. 138-181 in Ethan B. Kapstein and Michael Mastanduno (eds.), *Unipolar Politics*, New York: Columbia University Press.
- Mearsheimer, John, J. (1994/95). "The False Promise of International Institutions", *International Security*, Vol. 19, No. 3, pp. 5-49.
- Mearsheimer, John J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*, New York: W. W. Norton & Company.
- Moravcsik, Andrew (1998). *The Choice for Europe*, Ithaca: Cornell University Press.
- Morgenthau, Hans J. (1993) [1948]. *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, Brief Edition, Boston: McGraw-Hill.
- Mouritzen, Hans (1998). *Theory and Reality of International Politics*, Aldershot: Ashgate.
- Mouritzen, Hans (ed.) (1999). *Bordering Russia*, Aldershot: Ashgate.
- Pedersen, Thomas (1998). *Germany, France and the Integration of Europe: A Realist Interpretation*, London: Pinter.
- Rose, Gideon (1998). "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy", *World Politics*, Vol. 51, pp. 144-172.
- Rosecrance, Richard (2001). "Has Realism Become Cost-Benefit Analysis?", *International Security*, Vol. 26, No. 2, pp. 132-154.
- Rynning, Sten (2001). *Changing Military Doctrine: Presidents and Military Power in Fifth Republic France, 1958-2000*, New York: Praeger.
- Rynning, Sten and Stefano Guzzini (2001). *Realism and Foreign Policy Analysis*, Working Papers 42/2001, København: Copenhagen Peace Research Institute.
- Schweller, Randall L. (1998). *Deadly Imbalances*, New York: Columbia University Press.
- Schweller, Randall L. (1999). "Realism and the Present Great Power System: Growth and Positional Conflict Over Scarce Resources", pp. 28-68 in Ethan B. Kapstein and Michael Mastanduno (eds.), *Unipolar Politics*, New York: Columbia University Press.

- Security Studies*. "The Origins of National Interest", Vol. 8, No. 2-3.
- Snyder, Jack (1991). *Myths of Empire: Domestic Politics and International Ambition*, Ithaca and London: Cornell University Press.
- Snyder, Glenn (1997). *Alliance Politics*, Ithaca and London: Cornell University Press.
- Spiro, Michael (1996). "A House Divided: Tragedy and Evil in Realist Theory", pp. 385-423 in Benjamin Frankel (ed.), *Realism: Restatements and Renewal*, London: Frank Cass.
- Sørensen, Georg (1997). "Det Liberale Fredsperspektiv i Teori og Praksis", *Grus*, 18. årgang, nr. 53, pp. 7-25.
- Van Evera, Stephen (1999). *Causes of War*, Ithaca and London: Cornell University Press.
- Vasquez, John A. (1997). "The Realist Paradigm and Degenerative versus Progressive Research Programs: An Appraisal of Neotraditional Research on Waltz's Balancing Proposition", *American Political Science Review*, Vol. 91, No. 4, pp. 899-912.
- Walt, Stephen M. (1987). *The Origins of Alliances*, Ithaca and London: Cornell University Press.
- Walt, Stephen M. (1991). "The Renaissance of Security Studies", *International Studies Quarterly*, Vol. 35, No. 2, pp. 211-239.
- Walt, Stephen M. (1999). "Rigor or Rigor Mortis? Rational Choice and Security Studies", *International Security*, Vol. 23, No. 4, pp. 5-48.
- Walt, Stephen M. (2001/2002). "Beyond bin Laden: Reshaping U.S. Foreign Policy", *International Security*, Vol. 26, No. 3, pp. 56-78.
- Walt, Stephen M. (2002). "The Enduring Relevance of the Realist Tradition" in Ira Katznelson and Helen Milner (eds.), *Political Science: The State of the Discipline III*, New York: W. W. Norton.
- Waltz, Kenneth N. (1979). *Theory of International Politics*, New York: McGraw-Hill.
- Waltz, Kenneth N. (1986). "Reflections on Theory of International Politics: A Response to My Critics", pp. 322-345 in Robert O. Keohane (ed.), *Neorealism and Its Critics*, New York: Columbia University Press.
- Waltz, Kenneth N. (1988). "The Origins of War in Neorealist Theory", pp. 39-52 in Robert I. Rotberg and Theodore K. Rabb (eds.), *The Origin and Prevention of Major Wars*, USA: Cambridge University Press.
- Waltz, Kenneth N. (2000). "Structural Realism after the Cold War", *International Security*, Vol. 25, No. 1, pp. 5-41.
- Wendt, Alexander (1999). *Social Theory of International Politics*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Wivel, Anders (2000). *The Integration Spiral. International Security and European Integration 1945-1999*, ph.d.-afhandling, Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, København: Københavns Universitet.
- Wohlforth, William C. (1993). *The Elusive Balance*, Ithaca and London: Cornell University Press.
- Wohlforth, William C. (1994/1995). "Realism and the End of the Cold War", *International Security*, Vol. 19, No. 3.
- Wohlforth, William C. (1999). "The Stability of a Unipolar World", *International Security*, Vol. 24, No. 1, pp. 5-41.
- Wæver, Ole (1992). *Introduktion til Studiet af International Politik*, København: Forlaget Politiske Studier.
- Wæver, Ole (1997). "Figures of International Thought: Introducing Persons Instead of Paradigms", pp. 1-37 in Iver B. Neumann and Ole Wæver (eds.), *The Future of International Relations*, London: Routledge.
- Zakaria, Fareed (1998). *From Wealth to Power*, New Jersey: Princeton University Press.